

Coperta I, clapele I, IV și în interior: desene de Iulia Hasdeu.

Carmen Sylva
(Regina Elisabeta a României)

CUGETĂRI ȘI IMPRESII

Cu desene de Iulia Hasdeu

Ediție îngrijită și prezentări de
I. Oprișan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CARMEN SYLVA
Cugetări și impresii / Carmen Sylva (Regina Elisabeta a României);
cu desene de Iulia Hasdeu; ed. și prezentări de I. Oprișan. -
București: Saeculum Vizual, 2015
ISBN 978-973-8455-60-3

I. Hasdeu, Iulia (ed.) (pref.)
II. Oprișan, Ionel (ed.; pref.)
821.135.1-84
Birou CIP,
Nicoleta CORPACI

ISBN: 978-973-8455-60-3
© Editura Saeculum Vizual

Editura Saeculum Vizual
București – 2015

Regina Elisabeta a României

CUPRINS

<i>Cugetările reginei Elisabeta</i> (I. Oprîsan)	5
<i>Visele regale ale Iuliei Hasdeu</i> (I. Oprîsan) ..	10
Notă asupra ediției	15
1. CUGETĂRI	17
Viața	19
Omenirea	27
Iubirea	35
Fericirea	41
Durerea	43
Spiritul	53
Arta	57
Datoria	63
Orgoliul	67
Politica	69
Diverse	73
2. IMPRESII	79
I. Ce însemnatate are Crăciunul pentru mine	81
II. Primii ani ca regină	84
III. Mica zână	87
IV. Crăciunul în România	89
V. Durerile unei mame	91
VI. Tinerețea și bătrânețe	93
VII. Timpul și noi	97
VIII. O privire retrospectivă	99
PE DUNĂRE (FRAGMENTE)	101
Addenda	111
DE CE NE TREBUIESC REGII?	111

românești, îi aparține Aninei Rădulescu-Pogoneanu. Ea a fost luată de noi ca text de bază (BAR: I 156239).

În continuarea *Cugetărilor*, am inclus vol. *Impresiile unei regine*, „tradus din engleză“ de Jos. Ițicovici [din] Piatra N[eamt], Tipografia „Munca“, București, 1905, 31 p., poate cea mai profundă dezvăluire a autoarei despre imensele ei dureri suferite în copilarie și după căsătoria cu Carol I, înainte și după pierderea singurei sale fiice, trăiri ce au constituit fundalul pe care a scris nu numai aforismele reproduse de noi, ci întreaga sa operă.

Spre a sugera cititorilor cât de încărcate de reflecții sunt mai toate lucrările reginei Elisabeta, am inclus, de asemenea, în volum câteva fragmente din vol. *Pe Dunăre* (Atelierele I.V. Socec, București [f.a.], 1904, 67 p., BAR: II 83868), consemnată a impresiilor trăite de autoare în timpul călătoriei din 27 aprilie – 3 mai 1904, cu abordarea unor chestiuni viu disputate despre „simultaneitatea întâmplărilor“, despre curgerea timpului, despre metempsihoză, conținând, de asemenea, câteva memorabile aprecieri încă actuale asupra strămoșilor noștri, dacii.

În sfârșit, am reținut la sfârșitul antologiei micul volum *De ce ne trebuiesc regii?* – pledoarie realistă în „vremuri republicane“ pentru regalitate (Carmen Sylva, *De ce ne trebuiesc regii? Umbra lui Ștefan cel Mare*, traducere de Leopold Stern, Editura „Lumen“, București, [f.a.], [1910]) (BAR: I21673).

Textele au fost reproduce cu fidelitate, respectându-se normele ortografice în vigoare și toate principiile de editare a operelor clasice.

Chiar dacă lucrările incluse în volum nu au fost scrise în românește, ci doar traduse din alte limbi, germană, franceză, engleză, ele ne prilejuesc o incursiune mai adâncă în sufletul și gândirea unei ființe alese, legate substanțial de ființa noastră etnică, pe care s-a străduit să o releve în perspectiva rădăcinilor ei autentic străvechi.

I.OPRIȘAN

CARMEN SYLVA

CUGETĂRI ȘI IMPRESII

1. CUGETĂRI

VIAȚA

Viața este o artă în care, de cele mai multe ori, rămâi un diletant. Pentru a ajunge la rangul de maestru, trebuie să-ți săngereze inima.

Afecțiunea este un copil drăgăstos, ce te reține în viață, chiar peste voia ta.

Tâmpalele albe sunt ca și crestele spumei, ce acoperă marea după furtună.

Nu rareori vezi fetele tinere trecând peste o mlaștină cu un pas atât de ușor, încât noroiul de abia dacă le atinge călcăiul.

Numai când își simt iarăși pământul sub picioare, se trezesc ca amețite de miasmele otrăvitoare ce le învăluiseră.

Nu ești niciodată obosit de viață; nu ești obosit decât de tine însuți.

La miezul nopții trec pe stradă cheflii, în zorii zilei trec cei necăjiți.

Nu cumva, între miezul nopții și zorii zilei, a trecut și norocul ca gândul?

Fiecare din faptele noastre își are plata sau răspunda sa; rămâne numai să recunoaștem acest lucru.

Cu cât înaintezi în viață, cu atât ajungi să te temi până și de cer, ca de ultima și cea mai crudă dezamăgire.

În tinerețe, ești ca un castel din timpuri străvechi, cu tainițe ascunse, temnițe ferecate, galerii misteroase, sănțuri și metereze.

Mai târziu, ajungi a fi un hotel modern, mareț, strălucitor și elegant, ce nu e deschis decât pentru cei aleși.

Iar spre sfârșit, te trezești a fi un han atotprimitor, sau o piață deschisă, sau mai curând un muzeu, o catedrală, dacă nu un cimitir.

Cina de post te face apostol, – prânz[ul] de dulce te face diplomat.

În tinerețe roşim, în vîrstă matură plângem, iar la bătrânețe surâdem, la fiecare dată pentru aceleași pricini.

Bunătatea tinereții este îngerească: cea a bătrâneții este dumnezeiască.

Există o bunătate care respinge și o răutate care atrage.

Regina Elisabeta

De ce trece vreme[a], de ce stânca singuratăcă ajunge mai aspră, iar piatra de râu mai rotunjită și netedă.

O gospodină înversunată n-are niciodată astâmpăr; ai dori de multe ori o casă ținută mai puțin spilc[uit]ă, dar mai liniștită.

Nu poți învăța pe ceilalți a-ți vorbi pe limba ta, decât dacă le vorbești în limba lor.

Focul face apa să fiarbă; dar apa stinge focul.

Nu încălzi un ingrat, curând te va stinge.

Experiența este o femeie în vîrstă, pe care o venerăm, fără a ne mai întreba despre trecutul său.

În plină furtună doar cunoști marea, ca și lumea; dar în ochii bătrânlui marinări licărește încă reflexul morții, pe care cu prețul vieții a înfruntat-o de atâtea ori.

Fiecare are o parte vulnerabilă, asemenea călcâiului lui Achille; această slăbiciune este mai curând descoperită de cei mai prejos de noi, decât de cei de o seamă cu noi.

Când o persoană îți este antipatică, îți calci în picioare propriile convingeri, numai pentru a-i sta împotrivă.

Ani de-a rândul, nu îndrăznești să pui temei pe propriile tale observații, numai din pricina că se deosebesc de ale celorlalți.

Îndată ce ne rănește un cusur al cuiva, ne aruncăm în extrema cealaltă, convinși fiind de dobândirea unei noi calități.

Veselia este un dar al zeilor, seninătatea o ofrandă către Dumnezeu.

Cerul nu iartă niciodată îndrăzneala de a-i smulge darul ce ar fi vrut să-ți dea.

Inamicii au un rost numai în măsura în care te urci. Nu se cade a mai avea dușmani, odată ce ai ajuns pe culmi.

A fi fericit, înseamnă a vedea viața printr-o rază de soare.

Este un mare noroc ca ziua de astăzi să prelungească fericirea din ajun. De obicei, ea îți deschide doar ochii, înăbușindu-ți inima.

Luați seama la „adevărurile” pe care vi le spun prietenii, și veți vedea câte contradicții sunt între ele.

I. Ce însemnatate are Crăciunul pentru mine

De multe ori când poporul îmi ura un „Crăciun vesel“, simteam cum mi se urcau noduri în gât, și năzuințele lui de a-mi face ziua mare și fericită, îmi umpleau ochii de lacrimi.

Mă simt, deci, datoare de a încerca să povestesc odată însemnatatea ce o are pentru mine aniversarea acestei sărbători, prin descrierea câtorva nopți de Crăciun, care au avut o mare însemnatate în viața mea.

O copilă din Europa occidentală nu poate într-o singură zi să fie transformată într-o prințesă orientală, căci amintirile din copilărie și tradițiunile patriei și căminului părintesc sunt prea adânc săpate în sufletul cuiva.

Neluând în seamă adâncă noastră iubire pentru noua noastră patrie, și neobservând calda simpatie care ne leagă de poporul de rasa latină, peste care am fost chemați – de soartă – de a domni, noi amândoi, – fiica țării de pe Rin, și fiul Alpilor swabiani – nu ne putem lipsi niciodată de sentimentele și comunitatea de idei și care, departe de a se putea șterge prin experiențele următoare, par tocmai să câștige în intensitate prin împrejurările ce ne înconjoară în anii de mai târziu.

Din această comunitate, sunt multe aşa-zise „tristeți anumite“ și regrete, aparținând timpului acesta, care fac ca venirea nopții de Crăciun, să fie

redeschiderea unei răni vechi, și a cărei durere nu va înceta niciodată.

Destul de posomorât trebuie să fi fost pentru Tânărul și nou alesul principelui stingher, primul Crăciun pe care l-a petrecut în țara sa adoptivă, unde dânsul singur se simțea încă străin.

Din multă considerație pentru indispoziția lui de acasă, pe care în zadar crezuse de a fi ascuns-o celorlalți, mareșalul de ceremonii, în nețărmuita sa iubire, spre a-l mai înviora, a așezat în odaia-i decorată și împodobită cu flori și mii de lumini, portretul mumei sale, care îi sosise tocmai din Sigmaringen, ca să-i dea iluzia că ia parte la obișnuita adunare a familiei fericite, și care-i atât de importantă la fiecare familie bună germană, ca înfățișare a festivalului.

Dar, pe când intră în odaie, zări deodată dulcea-i față privind la el cu o iubire neasemuită, și observând pe chipul ei mult iubit trăsăturile îndurerate care purtau urmele recentelor evenimente triste, simțirea lui redeschisă, îl învinse aproape și trebui să-și întoarcă fața, spre a-și ascunde emoționea pe care n-o mai putea reține, de vreme ce-și aminti cât de dureeros se rupse inima mumei sale în cursul anului trecut, nu numai prin despărțirea de dânsul – copilul pe care cu atâta durere l-a văzut pierzându-se în întunericul necunoscut – ci și de pierderea celuilalt fiu, nu mai puțin iubit, care, de Tânăr încă, a și împărtășit soarta unui ostaș – murind în brațele ei, trei zile în urma bătăliei, de rănilor căpătate pe câmpul crâncenei lupte de la Königgratz.

